basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

REKENINGKUNDE V1

NOVEMBER 2025

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 15 bladsye, 'n formuleblad en 'n 11 bladsy-antwoordeboek.

Kopiereg voorbehou

HOU HIERDIE BLADSY OOP.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg dit noukeurig.

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word verskaf waarin jy AL die vrae moet beantwoord.
3. 'n Formuleblad met Finansiële Aanwysers is aan die einde van hierdie vraestel aangeheg.
4. Toon ALLE bewerkings om deelpunte te verdien.
5. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
6. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
7. Toon ALLE bewerkings tot EEN desimale punt, waar van toepassing.
8. Skryf netjies en leesbaar.
9. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer jy die vraestel beantwoord. Probeer om NIE daarvan af te wyk NIE.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	MINUTE
1	Maatskappy Finansiële State	50	45
2	Kontantvloeistaat en Finansiële Aanwysers	45	35
3	Konsepte en Vertolking van Finansiële Inligting	40	30
4	Korporatiewe Bestuur	15	10
TOTAAL		**150**	**120**

VRAAG 1: MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE (50 punte; 45 minute)

Die volgende inligting is uit die rekeningkundige rekords van Violet Beperk geneem. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2025 geëindig. Die maatskappy dryf handel met dames- en mansklere.

GEVRA:

1.1 **Verwys na Inligting B.**

Bereken die korrekte waarde van die eindvoorraad van informele manshemde. (6)

1.2 Stel die Gewone-aandelekapitaal-nota op. (8)

1.3 Voltooi die Staat van Finansiële Posisie op 28 Februarie 2025. (36)

LET WEL:

- Toon ALLE bewerkings tussen hakies.
- Sekere syfers word in die ANTWOORDEBOEK verskaf.
- Ontbrekende bedrae in ingekleurde areas moet NIE ingevul word NIE.

INLIGTING:

A. Die volgende bedrae is 'n uittreksel uit die rekeningkundige rekords op:

	28 Feb. 2025 R	**29 Feb. 2024 R**
Vaste deposito: Time Bank	**?**	
Handelsvoorraad	4 598 000	
Debiteurekontrole	735 000	
Voorsiening vir oninbare skulde	**?**	
Gewone aandeelhouersbelang	**?**	**16 200 000**
Gewone aandelekapitaal	17 875 000	11 395 000
Behoue inkomste	**?**	4 805 000
Verbandlening: Delta Bank	3 200 000	
Krediteurekontrole	878 500	
Bank (ongunstig)	**?**	

B. Handelsvoorraad:

Dit het aan die lig gekom dat die eindvoorraad informele manshemde van een spesifieke handelsmerk volgens die eerste-in-eerste-uit-voorraadwaardasie-metode gewaardeer is, in plaas van die geweegdegemiddelde-voorraad-waardasiemetode. Dit moet reggestel word.

Die volgende rekords het betrekking op informele hemde van hierdie handelsmerk:

	Aantal	Koste	
		Per eenheid R	**Totaal R**
Voorraad (1 Maart 2024)	300		97 500
Aankope	4 800		1 605 000
Terugsendings	100		42 500
Eindvoorraad (28 Feb. 2025)	820		285 500

C. Vaste deposito: Time Bank

- 'n Vaste deposito van R320 000 het op 31 Julie 2025 verval.
- Die oorblywende 60% van die vaste deposito sal op 31 Desember 2028 verval.

D. Oordrag van saldo en voorsiening vir oninbare skulde:

- 'n Debiteur, wie se rekening 'n oorbetaling van R5 000 in die Debiteuregrootboek toon, het versoek dat hierdie oorbetaling na sy rekening in die Krediteuregrootboek oorgeplaas moet word. Hierdie oorplasing is nog nie aangeteken nie.
- Die voorsiening vir oninbare skulde moet tot 4% van die uitstaande debiteure aangesuiwer word.

E. Uittreksel uit die Staat van Omvattende Inkomste vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025:

	R
Bedryfsinkomste	
Kommissie-inkomste	169 400
Huurinkomste	430 500
Bedryfsuitgawes	
Direkteursfooie	1 998 750

LET WEL: Die volgende jaareinde-aansuiwerings is reeds in die staat hierbo in ag geneem:

- Kommissie-inkomste vir Februarie 2025, R6 400, was nog uitstaande.
- Huur vir Maart en April 2025 is ontvang en aangeteken. Die huur is op 1 Desember 2024 met 10% verhoog.
- Die maatskappy het op 1 Maart 2024, die begin van die finansiële jaar, twee direkteure gehad. Albei van hulle het dieselfde maandelikse direkteursfooie verdien en is ten volle betaal. 'n Derde direkteur, Jack Jele, is op 1 Junie 2024 in diens geneem en hy verdien maandelikse fooie van 25% minder as die ander direkteure. Jack is tot en met 31 Maart 2025 betaal.

F. Verbandlening: Delta Bank

- Vaste maandelikse terugbetalings van R45 000, gekapitaliseerde rente ingesluit, is vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2025 gemaak en korrek aangeteken.
- Die maandelikse terugbetalings sal dieselfde bly totdat die lening oor 'n tydperk van ongeveer vier jaar ten volle terugbetaal is.
- Die verwagte rente vir die volgende finansiële jaar is R290 000.

G. Aandele en dividende:

LET WEL: Die relevante inskrywing is reeds aangeteken.

- Die maatskappy het gemagtigde aandelekapitaal van 9 000 000 aandele gehad.
- 750 000 nuwe aandele is op 31 Maart 2024 uitgereik.
- 'n Tussentydse dividend is op 1 September 2024 betaal.
- 150 000 aandele is op 31 Januarie 2025 teruggekoop. EFO-betalings van R1 710 000 in totaal is ten gunste van aandeelhouers gemaak.
- Die direkteure het 'n finale dividend van 90 sent per aandeel op die 2 750 000 uitgereikte aandele op 28 Februarie 2025 verklaar.

H. Wins en inkomstebelasting:

- Die aanslag van SAID vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2025 het aangedui dat die maatskappy vir 'n belastingterugbetaling van R70 000 kwalifiseer.
- Die netto wins na belasting is akkuraat bereken op R4 721 700 vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2025.

I. Finansiële aanwysers bereken op 28 Februarie 2025 nadat die bostaande in berekening gebring is:

Bedryfsverhouding	1,3 : 1
% opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang	24%

50

VRAAG 2: KONTANTVLOEISTAAT EN FINANSIËLE AANWYSERS
(45 punte; 35 minute)

Die inligting hou verband met Mustang Bpk. vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2025.

GEVRA:

2.1 Bereken die volgende bedrae met betrekking tot die Versoening van Wins voor Belasting en Kontant Gegenereer uit Bedrywighede-nota op 28 Februarie 2025:

- Verandering in ontvangbare bedrae (3)
- Verandering in betaalbare bedrae (4)

LET WEL: Toon die invloei of uitvloei van kontant vir antwoorde bereken.

2.2 Voltooi die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025. (23)

LET WEL:

- Sekere syfers word in die ANTWOORDEBOEK verskaf.
- Ontbrekende bedrae in ingekleurde areas moet NIE ingevul word NIE.

2.3 Bereken die volgende finansiële aanwysers vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025:

- Netto batewaarde per aandeel (3)
- Vuurproefverhouding (5)
- Dividenduitbetalingskoers (5)

2.4 Die direkteure behoort bekommerd te wees oor die kontantbronne van die maatskappy vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025. Gee EEN rede (met syfers) vir hierdie bekommernis. (2)

INLIGTING:

A. Uittreksel uit die Staat van Omvattende Inkomste vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025:

	R
Koste van verkope	12 800 000
Rente op lening	316 250
Netto wins voor belasting	720 000
Belasting vir die jaar	201 600
Netto wins na belasting	518 400

B. Uittreksel uit die Staat van Finansiële Posisie:

	28 Feb. 2025 R	29 Feb. 2024 R
Gewone aandeelhouersbelang	7 140 120	5 500 000
Verbandlening: Merchant Bank	2 880 000	**?**
Bankoortrekking	775 000	0

C. Vaste bates:

	28 Feb. 2025 R	29 Feb. 2024 R
Grond en geboue teen kosprys	5 600 000	5 600 000
Toerusting teen kosprys	**?**	745 000
Voertuie teen kosprys	2 900 000	2 520 000
Opgehoopte waardevermindering op toerusting	**?**	233 000
Opgehoopte waardevermindering op voertuie	**?**	85 000

Toerusting:

- 'n Ou yskas is op 30 Junie 2024 teen drawaarde vir kontant verkoop. Volgens die Vastebateregister was die kosprys van die yskas R55 000 en die drawaarde daarvan op 1 Maart 2024 was R16 000.
- Waardevermindering op toerusting is 15% p.j. teen kosprys.

Voertuie:

'n Nuwe afleweringsvoertuig is op 1 Desember 2024 kontant aangekoop. Geen voertuie is gedurende die jaar verkoop nie.

D. Handels- en ander ontvangbare bedrae:

	28 Feb. 2025 R	29 Feb. 2024 R
Debiteurekontrole	3 167 000	1 303 500
SAID: Inkomstebelasting	0	32 000
	3 167 000	1 335 500

E. Kontant en kontantekwivalente:

	28 Feb. 2025 R	29 Feb. 2024 R
Bank	0	405 000
Kleinkas	18 000	10 000
	18 000	415 000

F. Handels- en ander betaalbare bedrae:

	28 Feb. 2025 R	29 Feb. 2024 R
Krediteurekontrole	1 450 000	1 323 500
Opgelope uitgawes	14 600	0
Aandeelhouers vir dividende	129 480	162 000
SAID: Inkomstebelasting	15 300	0
	1 609 380	1 485 500

G. Aandele en dividende:

- Die direkteure het op 31 Julie 2024 'n tussentydse dividend betaal.
- 50 000 nuwe aandele is op 1 November 2024 teen 'n prys van R20 per aandeel uitgereik.
- 2 000 aandele is teen 40% meer as die gemiddelde aandeleprys van R11 per aandeel teruggekoop.
- Die direkteure het op 28 Februarie 2025 'n finale dividend verklaar.
- Daar is reeds 498 000 gewone aandele op 28 Februarie 2025 uitgereik.
- Dividende betaal volgens die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025, was R252 000.

H. Finansiële aanwyser:

	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
Skuld-ekwiteit-verhouding	**?**	0,6 **:** 1

45

VRAAG 3: KONSEPTE EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE INLIGTING
(40 punte; 30 minute)

SHORTS BPK. EN LYNN BPK.

Die inligting het betrekking op Shorts Bpk. en Lynn Bpk., wat in dieselfde bedryf handel dryf, vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025.

LET WEL:	Waar kommentaar of verduidelikings gevra word, moet jy: • Finansiële aanwysers en tendense met syfers aanhaal • 'n Rede of 'n verduideliking vir die aangehaalde finansiële aanwysers gee

Gebruik hierdie sleutel vir afkortings:

HUB: Hoof- uitvoerende beampte
HFB: Hoof- finansiële beampte
JSE: Johannesburgse Sekuriteitebeurs

GEVRA:

3.1 Kies die korrekte woord(e) om elk van die volgende beskrywings te voltooi. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (3.1.1 tot 3.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.

Kommissie vir Maatskappye en Intellektuele Eiendom (KMIE); direkteur; Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde (IFVS); interne ouditeur

3.1.1 Riglyne vir die voorbereiding van finansiële state om konsekwentheid te verseker

3.1.2 'n Verkose raadslid wat vir die bestuur van die maatskappy en die implementering van beleid verantwoordelik is

3.1.3 Verantwoordelik vir die instandhouding van rekords en kontrole van nuwe en bestaande maatskappye (3 x 1) (3)

3.2 **Shorts Bpk.**

3.2.1 **Bedryfsdoeltreffendheid:**

Die HUB glo dat die maatskappy se prysbepalingsbeleid goed bestuur word in vergelyking met hulle mededingers. Haal TWEE finansiële aanwysers/finansiële data met tendense aan om sy bewering te staaf. (4)

3.2.2 **Likiditeit:**

Verduidelik hoe die kredietbeleid die likiditeit van die maatskappy verbeter het. Haal TWEE finansiële aanwysers met tendense aan. (4)

3.2.3 **Aandeelhouding van Lewis Clark in Shorts Bpk.**

Verwys na Inligting A, B en C.

- Verskaf 'n berekening om die effek te toon wat die terugkoop van aandele op Lewis se % aandeelhouding gehad het. (4)
- Gee TWEE redes waarom die interne ouditeur bekommerd is oor die HFB wat die direksie oorreed het om aandele terug te koop. (4)
- Bereken die addisionele bedrag wat die maatskappy vir die terugkoop van die aandele betaal het, in vergelyking met die aandeleprys op die JSE. (2)

3.3 **Shorts Bpk. en Lynn Bpk.**

3.3.1 **Opbrengs- en dividenduitbetalingsbeleid:**

- Die HUB's van beide maatskappye sal hulle maatskappye se prestasie bespreek. Lewer kommentaar op wat hulle oor die % opbrengste moet noem. Haal EEN finansiële aanwyser met syfers aan. (4)
- 'n Voornemende belegger glo dat **Lynn Bpk.** 'n beter dividend-uitbetalingsbeleid in vergelyking met **Shorts Bpk.** het. Verduidelik waarom jy met haar sou saamstem. Verskaf TWEE punte met syfers. (4)

3.3.2 **Aandeleprys:**

Lewer kommentaar op die aandeelhouers se tevredenheid met die vertoning van hulle aandeleprys. Haal TWEE finansiële aanwysers aan om jou kommentaar te ondersteun. (4)

3.4 **Lynn Bpk.**

Die skuld-ekwiteit-verhouding toon dat addisionele lenings gedurende die finansiële jaar verkry is. Die direkteure is van mening dat dit 'n goeie besluit was. Haal EEN finansiële aanwyser aan om hulle mening te ondersteun. (3)

3.5 **Ouditverslag van Lynn Bpk.**

- Verduidelik waarom die aandeelhouers oor hierdie ouditverslag bekommerd moet wees. Verskaf TWEE punte. (2)
- Noem TWEE moontlike besluite wat die aandeelhouers kon maak, gebaseer op hierdie ouditverslag. (2)

INLIGTING:

A. Agtergrondinligting vir Shorts Bpk.:

- Lewis Clark, die HFB, is 'n aandeelhouer van Shorts Bpk.
- Hy het die direksie oortuig om 400 000 aandele teen R3 elk by 'n ontevrede aandeelhouer terug te koop. Hierdie aandele sal nie vir finale dividende kwalifiseer nie.
- Die transaksie hierbo het plaasgevind voordat die finale dividende verklaar is. Alle betrokke partye het tot die aanbod ingestem en die EFO-betaling is dienooreenkomstig gemaak.

B. Aandelekapitaal van Shorts Bpk.:

Aantal aandele	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
Gemagtigde aandele	3 000 000	3 000 000
Terugkoop van aandele	(400 000)	0
Aantal aandele uitgereik	1 383 250	1 783 250

Aandeelhouding van Lewis Clark, die HFB:

	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
% aandeelhouding	?	40%

C. Finansiële data, finansiële aanwysers, markpryse van aandele en rentekoerse:

	Shorts Bpk.		Lynn Bpk.	
	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
Verkope	R77 m.	R48 m.	R85 m.	R90 m.
Winsopslag-%	50%	65%	60%	45%
% bedryfsuitgawes op verkope	17,8%	18,2%		
% netto wins ná belasting op verkope	26,4%	22%		
Bedryfsverhouding	2,4 : 1	2,2 : 1		
Vuurproefverhouding	1,8 : 1	1,4 : 1		
Debiteure-invorderingsperiode	31 dae	42 dae		
Krediteurebetalingsperiode	90 dae	71 dae		
Skuld-ekwiteit-verhouding			0,6 : 1	0,4 : 1
% opbrengs op totale kapitaal aangewend			21,8%	19,2%
% opbrengs op aandeelhouersbelang	6%	14,7%	16,1%	14,5%
Verdienste per aandeel	130 sent	165 sent	510 sent	528 sent
Dividende per aandeel	162 sent	81 sent	275 sent	260 sent
Dividenduitbetalingskoers	124,6%	49,1%	53,9%	49,2%
Netto batewaarde per aandeel	270 sent	258 sent	958 sent	930 sent
Markprys op laaste dag vir jaar	256 sent		976 sent	
Rente op lenings	14,2%		12,5%	
Rente op vaste deposito	7,1%		6,7%	

D. Uittreksel uit die ouditverslag van Lynn Bpk.:

> **... Ouditmening**
>
> Na ons mening is die finansiële state 'n redelike weergawe van die finansiële posisie van die maatskappy, behalwe vir sake hieronder genoem.
>
> Die ouditbewyse het aan die lig gebring dat stawende dokumentasie van sommige uitgawes ontbreek het en nie opgespoor kon word nie.

40

VRAAG 4: KORPORATIEWE BESTUUR **(15 punte; 10 minute)**

Jy word voorsien van 'n uittreksel uit 'n verslag van 'n maatskaplike en etiese komitee, asook twee onverwante artikels. Gebruik die inligting gegee en jou kennis oor maatskappye om die vrae te antwoord.

Verwys na Inligting A.

4.1 Sommige aandeelhouers is bekommerd oor die donasies wat vir omgewingsinisiatiewe gemaak word, want hulle glo dat dit nie hulle verantwoordelikheid is nie.

Gee raad aan die aandeelhouers oor waarom korporatiewe donasies in belang van die maatskappy is. Verskaf TWEE punte. (2)

Verwys na Inligting B.

4.2
- Verduidelik TWEE punte waarom dit belangrik is dat werknemers onetiese gedrag in 'n besigheid rapporteer. (2)
- Stel TWEE stappe voor wat die maatskappy kan doen om in die toekoms soortgelyke voorvalle te voorkom. (2)

Verwys na Inligting C.

4.3 Verduidelik die betekenis van die term *insolvent*. (2)

4.4 Lewer kommentaar op hoe die 'regte-uitgifte' die solvensie van die maatskappy tot 'n gunstige posisie verbeter het. Verwys na die effek van die regte-uitgifte op die bates, ekwiteite en laste van die maatskappy. Aanvaar dat die maatskappy se banksaldo gunstig was. (3)

4.5 Gee TWEE redes waarom die bestaande aandeelhouers positief op deelname aan die regte-uitgifte gereageer het. (4)

INLIGTING

A. Uittreksel uit die maatskaplike en etiese komitee se verslag van Shiloh Bpk.:

Die maatskappy het skenkings gemaak ter ondersteuning van gemeenskapsinisiatiewe, asook omgewingseminare oor die herwinning van blikkies, plastiek en papier. Die bewyse van hierdie donasies is voldoende en behoorlik in die finansiële state aangeteken.

B. Artikel 1: Ontslag van senior finansiële bestuurder van Tekko Bpk.

'n Ondersoek deur Tekko Bpk. het aan die lig gebring dat 'n senior finansiële bestuurder maatskappyfondse wanbestuur het en werkers in haar afdeling, wat hulle bekommernis uitgespreek het, geïntimideer het. Sy het ook dreigboodskappe gestuur, wat 'n toksiese werksomgewing geskep het. Die maatskappy het gereageer deur haar diens te beëindig, wat personeel-veiligheid verseker het en het 'n finansiële oudit aangevra.

C. Artikel 2: Om 'n weg te vind uit insolvensie

Piranna Bpk. is in Maart 2025 insolvent verklaar. Maatskappye wat insolvent is, benodig drastiese stappe om hulle finansiële situasie te verbeter. Piranna Bpk. het die opsie van 'regte-uitgifte' gekies, waar nuwe aandele slegs aan bestaande aandeelhouers uitgereik sou word.

Nadat al die nodige goedkeurings vir die implementering van die regte-uitgifte ontvang is, het Piranna Bpk. vyf miljoen aandele teen 'n 30%-prysverlaging van R27 per aandeel aan sy bestaande aandeelhouers gebied. Die aandele van die maatskappy het teen ongeveer R39 per aandeel verhandel.

Aandeelhouers het positief op hierdie regte-uitgifte gereageer en die maatskappy kon voldoende kontant verkry om uit insolvensie uit te beweeg.

15

TOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou

GRAAD 12 REKENINGKUNDE FORMULEBLAD MET FINANSIËLE AANWYSERS	
$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Netto wins voor belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins ná belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
Totale bates **:** Totale laste	Bedryfsbates **:** Bedryfslaste
(Bedryfsbates – Voorraad) **:** Bedryfslaste	Niebedryfslaste **:** Aandeelhouersbelang
(Handels- & ander ontvangbare bedrae + Kontant & kontantekwivalente) **:** Bedryfslaste	
$\frac{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$ (Sien Nota 1 hieronder.)	$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}$
$\frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde krediteure}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$ (Sien Nota 2 hieronder.)
$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Gemiddelde aandeelhouersbelang}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$ (Sien Nota 3 hieronder.)
$\frac{\text{Netto inkomste voor belasting + Rente op lenings}}{\text{Gemiddelde aandeelhouersbelang + Gemiddelde niebedryfslaste}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Aandeelhouersbelang}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Tussentydse dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Finale dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandele}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Dividende per aandeel}}{\text{Verdienste per aandeel}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Netto inkomste na belasting}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Totale vaste koste}}{\text{Verkoopprys per eenheid – Veranderlike koste per eenheid}}$	

NOTA:

1. Handelsvoorraad aan die einde van 'n finansiële jaar kan gebruik word as dit in 'n vraag vereis word. 365 dae is slegs van toepassing indien dit op die hele jaar betrekking het.
2. Kredietaankope kan gebruik word in plaas van koste van verkope (syfers sal dieselfde wees indien voorraad konstant is).
3. Indien daar 'n verandering in die aantal uitgereikte aandele gedurende 'n finansiële jaar is, word die geweegdegemiddelde-getal aandele in die praktyk gebruik.

Kopiereg voorbehou

PLAKKER

SENTRUMNOMMER

EKSAMENNOMMER

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

REKENINGKUNDE V1

GRAAD 12

NOVEMBER 2025

SPESIALE ANTWOORDEBOEK

VRAAG	PUNTE	PARAAF	MOD.
1			
2			
3			
4			
TOTAAL			

Hierdie antwoordeboek bestaan uit 11 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1

1.1

Bereken die korrekte waarde van die eindvoorraad van informele manshemde.	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**

6

1.2 GEWONE-AANDELEKAPITAAL-NOTA

AANTAL	**BESONDERHEDE**	**BEDRAG**
2 750 000	**Aandele uitgereik aan einde van jaar**	

8

1.3 STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 28 FEBRUARIE 2025

Bates	
Niebedryfsbates	
Vaste bates teen drawaarde	
Bedryfsbates	**5 798 000**
Handels- en ander ontvangbare bedrae (735 000	
Kontant en kontantekwivalente	
Totale bates	
Ekwiteit en laste	
Aandeelhouersbelang	
Niebedryfslaste	
Bedryfslaste	
Handels- en ander betaalbare bedrae (878 500	
Bankoortrekking	
Totale ekwiteit en laste	

36

TOTALE PUNTE
50

VRAAG 2

2.1 Versoening van Wins voor Belasting en Kontant Gegenereer uit Bedrywighede-nota op 28 Februarie 2025:

Verandering in ontvangbare bedrae		
BEWERKINGS	**ANTWOORD**	**INVLOEI/UITVLOEI**

3

Verandering in betaalbare bedrae		
BEWERKINGS	**ANTWOORD**	**INVLOEI/UITVLOEI**

4

2.2 KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2025

KONTANTVLOEI UIT BEDRYSFAKTIWITEITE	
Kontant gegenereer uit bedrywighede	
Rente betaal	**(316 250)**
Dividende betaal	**(252 000)**
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIWITEITE	
Verandering in vaste deposito	
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE	
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN BEGIN	
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN EINDE	

23

Kopiereg voorbehou

2.3 Bereken die volgende finansiële aanwysers vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025:

Netto batewaarde per aandeel	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**

3

Vuurproefverhouding	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**

5

Dividenduitbetalingskoers	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**

5

2.4

Die direkteure behoort bekommerd te wees oor die kontantbronne van die maatskappy vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025. Gee EEN rede (met syfers) vir hierdie bekommernis.

2

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 3

3.1

3.1.1	
3.1.2	
3.1.3	

3

3.2 Shorts Bpk.

3.2.1 Bedryfsdoeltreffendheid:

Die HUB glo dat die maatskappy se prysbepalingsbeleid goed bestuur word in vergelyking met hulle mededingers. Haal TWEE finansiële aanwysers/finansiële data met tendense aan om sy bewering te staaf.

4

3.2.2 Likiditeit:

Verduidelik hoe die kredietbeleid die likiditeit van die maatskappy verbeter het. Haal TWEE finansiële aanwysers met tendense aan.

4

3.2.3 Aandeelhouding van Lewis Clark in Shorts Bpk.:

Verskaf 'n berekening om die effek te toon wat die terugkoop van aandele op Lewis se % aandeelhouding gehad het.	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**

4

Gee TWEE redes waarom die interne ouditeur bekommerd is oor die HFB wat die direksie oorreed het om aandele terug te koop.

4

Bereken die addisionele bedrag wat die maatskappy vir die terugkoop van die aandele betaal het, in vergelyking met die aandeleprys op die JSE.	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**

2

Kopiereg voorbehou

3.3 Shorts Bpk. en Lynn Bpk.

3.3.1 Opbrengs en dividenduitbetalingsbeleid:

Die HUB's van beide maatskappye sal hulle maatskappye se prestasie bespreek. Lewer kommentaar op wat hulle oor die % opbrengste moet noem. Haal EEN finansiële aanwyser met syfers aan.

4

'n Voornemende belegger glo dat Lynn Bpk. 'n beter dividend-uitbetalingsbeleid in vergelyking met Shorts Bpk. het. Verduidelik waarom jy met haar sou saamstem. Verskaf TWEE punte met syfers.

4

3.3.2 Aandeleprys:

Lewer kommentaar op die aandeelhouers se tevredenheid met die vertoning van hulle aandeleprys. Haal TWEE finansiële aanwysers aan om jou kommentaar te ondersteun.

4

3.4 Lynn Bpk.

Die skuld-ekwiteit-verhouding toon dat addisionele lenings gedurende die finansiële jaar verkry is. Die direkteure is van mening dat dit 'n goeie besluit was. Haal EEN finansiële aanwyser aan om hulle mening te ondersteun.

3

3.5 Ouditverslag van Lynn Bpk.

Verduidelik waarom die aandeelhouers oor hierdie ouditverslag bekommerd moet wees. Verskaf TWEE punte.

2

Noem TWEE moontlike besluite wat die aandeelhouers kon maak, gebaseer op hierdie ouditverslag.

2

TOTALE PUNTE
40

VRAAG 4

4.1 **Sommige aandeelhouers is bekommerd oor die donasies wat vir omgewingsinisiatiewe gemaak word, want hulle glo dat dit nie hulle verantwoordelikheid is nie.**

Gee raad aan die aandeelhouers oor waarom korporatiewe donasies in belang van die maatskappy is. Verskaf TWEE punte.

2

4.2 **Verduidelik TWEE punte waarom dit belangrik is dat werknemers onetiese gedrag in 'n besigheid rapporteer.**

2

Stel TWEE stappe voor wat die maatskappy kan doen om in die toekoms soortgelyke voorvalle te voorkom.

2

4.3 **Verduidelik die betekenis van die term *insolvent*.**

2

4.4 **Lewer kommentaar op hoe die 'regte-uitgifte' die solvensie van die maatskappy tot 'n gunstige posisie verbeter het. Verwys na die effek van die regte-uitgifte op die bates, ekwiteite en laste van die maatskappy. Aanvaar dat die maatskappy se banksaldo gunstig was.**

3

4.5 **Gee TWEE redes waarom die bestaande aandeelhouers positief op deelname aan die regte-uitgifte gereageer het.**

4

TOTALE PUNTE
15

TOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

REKENINGKUNDE V1
2025
NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyne, is strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering mag toegepas word nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae by daardie item(s) verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir 'n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). **LW:** As syfers in die nasienriglyne vir komponente van bewerkings aangedui word, dra hierdie syfers nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie getoon is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit aangedui word, kan deelpunte toegeken word om die verskil in die kwaliteit van kandidate se antwoorde aan te dui.
7. Indien kandidate meer as die verlangde aantal antwoorde verskaf, ondersoek alle antwoorde tot voordeel van die kandidaat. Strafpunte kan toegeken word vir vreemde items indien kandidate volpunte vir 'n vraag gekry het (maks. -2 per vraag)
8. Hierdie nasienriglyne is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerde hantering kan impliseer. Aanpassings word gemaak op grond van die nuanses/konteks van sekere vrae.
9. Waar strafpunte toegeken word, kan die finale punte vir daardie afdeling van 'n vraag nie as 'n negatiewe totaal getoon word nie.
10. Waar metodepunt(e) vir 'n bewerking toegeken word, moet die nasiener eers die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word.
11. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
    LW: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷ wees volgens kandidaat se (geldige) antwoord, of soos in nasienriglyne aangedui.
12. By bewerkings moet geen punte vir bewerkings toegeken word waar die teller & noemer omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
13. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n ☒.
14. Wees bedag daarop dat sommige kandidate geldige alternatiewe buite hierdie nasienriglyne kan gee. Let ook daarop dat een kommentaar meer as een korrekte aspek kan bevat.
15. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 13 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1

1.1

Bereken die korrekte waarde van die eindvoorraad van informele manshemde.	
BEWERKINGS	**ANTWOORD**
[97 500 + 1 605 000 – 42 500] een punt een m punt 1 660 000 ✓☑ / 5 000 ✓☑ x 820 ✓ [300 + 4 800 – 100] een punt een m punt 332 vier punte	272 240 ☑ een deel korrek as x met 820

6

Teller en noemer moet as sodanig gemerk word.
Moenie punte toeken vir enige alleenstaande syfers nie. Bv. geen punte as slegs 97 500/300 geskryf is nie

1.2 GEWONE-AANDELEKAPITAAL-NOTA

AANTAL	BESONDERHEDE	BEDRAG
2 150 000 ☑* Kontroleer (+ATK – AU)	Aandele uitgereik aan die begin	11 395 000 ✓
750 000 ✓	Aandele uitgereik gedurende die jaar	7 455 000 ☑* Kontroleer (+ATK– A@B)
(150 000) ✓#	Aandele teruggekoop (GAP: R6,50 ✓) Moenie R1 710 000 aanvaar nie	(975 000) ☑#
2 750 000	**Aandele uitgereik einde van jaar**	17 875 000 ✓

8

* een deel korrek kontroleer die korrekte bewerking vir balanserende syfer. dus (+AT - AU)
#Ignoreer hakies
Indien antwoord van 975 000 korrek is, ken twee punte toe indien R6,50 nie gewys word nie
-1 aanbieding/besonderhede (maks.-1)

1.3 STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 28 FEBRUARIE 2025

Bates	
Niebedryfsbates	
Vaste bates teen drawaarde	
Vaste deposito: Time Bank (320 000 x 60 / 40) OF 800 000 - 320 000 **2**	480 000 ✓☑
Bedryfsbates	**5 798 000**
Voorraad een punt een m punt (– 285 50027 + 272 240 sien 1.1) (4 598 000 ✓ – 13 260 ✓☑) as 1.1 > Eindv., teken moet +tief wees	4 584 740 ☑*
Handels- en ander ontvangbare bedrae Oordrag VOS Komm. Ink. Dir. Fooie SAID Ink. (**735 000** + 5 000 ✓– 29 600✓☑ + 6 400✓+ 48 750✓✓+ 70 000✓)	835 550 ☑*
Kontant en kontantekwivalente	
Totale bates **12**	
Ekwiteit en laste	
Aandeelhoursbelang 39 347 500 drie punte [(4 721 700 ✓ x 100 / 24 ✓) x 2 ✓] – 16 200 000 ✓	23 147 500 ☑*
Gewone aandelekapitaal sien 1.2	17 875 000 ☑
Behoue inkomste AHE – GAK; kan -tief wees **7**	5 272 500 ☑
Niebedryfslaste	
Verbandlening: Delta Bank – 250 000 drie punte (3 200 000 ✓ + 290 000✓ – 540 000 ✓✓) **5**	2 950 000 ☑*
Bedryfslaste	4 460 000 ✓✓
Handels- en ander betaalbare bedrae Oordrag Huurink. (**878 500** + 5 000 ☑ + 77 000 ✓✓)	960 500 ☑*
Huidige/Korttermynlening sien NBL	250 000 ☑
Aandeelhouers vir dividende	2 475 000 ✓✓
Bankoortrekking Balanserende syfer kan -tief wees	774 500 ☑
Totale ekwiteit en laste **10**	

36

* een deel korrek.
Kontroleer Kt.L en ADiv. kan by H&AB ingesluit word.
-1 vreemde items (maks.-2); -1 aanbieding (maks.-1) misplaaste items ken slegs punte toe vir bewerking

TOTALE PUNTE
50

VRAAG 2

2.1 Versoening van Wins voor Belasting en Kontant Gegenereer uit Bedrywighede-nota op 28 Februarie 2025:

Verandering in ontvangbare bedrae		
BEWERKINGS	**ANTWOORD**	**INVLOEI/UITVLOEI**
3 167 000 – 1 303 500 Ignoreer bewerkings en hakies	1 863 500 ✓✓	Uitvloei ✓*

3

Verandering in betaalbare bedrae		
BEWERKINGS	**ANTWOORD**	**INVLOEI/UITVLOEI**
[1 450 000 + 14 600] 1 464 600 ✓ – 1 323 500 ✓ As bewerkings nie getoon is nie, ken volpunte toe vir antwoord Moenie ‘n punt toeken vir enige bewerking bygevoeg tot alleenstaande syfers vir beide jare nie	141 100 ☑ een deel korrek VJ – HJ of omgekeerd	Invloei✓*

4

*Ken punte toe vir antwoord/besonderhede indien nie in die betrokke kolom nie.

2.2 KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG OP 28 FEBRUARIE 2025

KONTANTVLOEI UIT BEDRYSFAKTIWITEITE	
Kontant gegenereer uit bedrywighede	
Rente betaal	**(316 250)**
Belasting betaal (201 600 ✓ – 32 000 ✓ – 15 300 ✓) **OF** – 201 600 + 32 000 + 15 300 Aanvaar grootboekformaat of die gebruik van hakies in bewerking. Met gebruik van omgekeerde tekens, merk seker slegs een opsie deurgaans.	(154 300) ☑*#
Dividende betaal **4**	**(252 000)**
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIWITEITE	
Aankoop van vaste bates	(380 000) ✓✓
Verkoop van vaste bate [55 000 x (15% x 4/12)] een punt een punt een m punt (16 000 ✓ – 2 750 ✓☑) OF 55 000 – 41 750 **6**	13 250 ☑*#
Verandering in vaste deposito	
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE	
Opbrengs uit aandele uitgereik	1 000 000 ✓✓
Aandele teruggekoop een punt een punt (2 000 x R15,40 ✓✓) OF 22 000 + 8 800	(30 800) ☑*#
Verandering in lening (3 300 000 ✓✓ – 2 880 000 ✓) **9**	(420 000) ☑*#
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	(1 172 000) ☑*
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN BEGIN	415 000 ✓
KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE AAN EINDE 4	(757 000) ✓✓

23

* Een deel korrek en moet die korrekte bewerking
As daar geen hakies is nie, neem aan dat die antwoord 'n invloei van kontant is – ken punte slegs vir bewerkinge toe.
\# As die korrekte bedrag sonder hakies verskaf word, en sonder bewerkinge, ken alle punte geallokeer vir bewerkinge toe.
-1 vreemde items (maks.-2); -1 aanbieding (maks.-1) misplaaste items ken slegs punte toe vir bewerking

2.3 Bereken die volgende finansiële aanwysers vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025:

Netto batewaarde per aandeel

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{7\,140\,120}{498\,000}$ ✓✓ x $\frac{100}{1}$	1 433,8 sent ☑* een deel korrek bereken as R/c; R/c nie vereis nie Aanvaar R14,34 / R14,33 / 1 433c / 1 434c

3

Vuurproefverhouding

BEWERKINGS	ANTWOORD
een punt een punt (3 167 000 + 18 000) 3 185 000 ✓✓ : een punt een punt (1 609 380 + 775 000) 2 384 380 ✓✓	1,3 : 1 ☑* een deel korrek in vorm x : 1 Aanvaar 1,34 : 1

5

Dividenduitbetalingskoers

BEWERKINGS	ANTWOORD
twee punte (90 000 + een punt 129 480) $\frac{219\ 480}{518\,400}$ ✓✓✓ ✓ x $\frac{100}{1}$	42,3% ☑* een deel korrek Moenie 0,42 aanvaar nie

5

By ELKE berekening hierbo sal die 'x 100' nie deel van 'een deel korrek' nie uitmaak nie.
Teller en noemer moet as sodanig gemerk word.
Moenie punte gee vir enige bewerkings wat aan alleenstaande syfers toegeken is nie. Bv. geen punte indien enigiets anders by R7 140 120 / 498 000 / 518 400 gevoeg word nie.

2.4 Die direkteure behoort bekommerd te wees oor die kontantbronne van die maatskappy vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025. Gee EEN rede (met syfers) vir hierdie bekommernis.

Rede ✓ Syfer/s ✓

- Die kontant en kontantekwivalente het verander (van 'n gunstige saldo R415 000) na 'n ongunstige saldo van R757 000 sien 2.2.
- Die netto kontantuitvloei van R1 172 000 sien 2.2 toon dat die maatskappy se bedrywighede nie voldoende kontant gegenereer het om in sy behoeftes te voorsien nie.

2

TOTAL PUNTE
45

VRAAG 3

3.1

3.1.1	Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde (IFVS) ✓
3.1.2	Direkteur ✓
3.1.3	Kommissie vir Maatskappye en Intellektuele Eiendom (KMIE) ✓

3

3.2 Shorts Bpk.

3.2.1 Bedryfsdoeltreffendheid:

Die HUB glo dat die maatskappy se prysbepalingsbeleid goed bestuur word in vergelyking met hulle mededingers. Haal TWEE finansiële aanwysers/finansiële data met tendense aan om sy bewering te staaf.

Finansiële aanwysers/finansiële data ✓ ✓ Syfers en tendense ✓ ✓

- Winsopslag % daal (van 65%) tot 50%/met 23,1%/met 15%-punte
- % netto wins na belasting op verkope styg (van 22%) tot 26,4%/met 20%/met 4,4%-punte
- Verkope het verbeter (van R48 m) tot R77 m/met R29 m.

Moenie bedryfsuitgawes op verkope aanvaar nie

4

3.2.2 Likiditeit:

Verduidelik hoe die kredietbeleid die likiditeit van die maatskappy verbeter het. Haal TWEE finansiële aanwysers met tendense aan.

Finansiële aanwysers ✓ ✓ Syfers en tendense ✓ ✓

- Debiteure-invorderingstermyn het verbeter (van 42 dae) tot 31 dae/met 11 dae
- Krediteurebetalingstermyn het verbeter (van 71 dae) tot 90 dae/met 19 dae

Moenie bedryfsverhouding en vuurproefverhouding aanvaar nie

4

3.2.3 Aandeelhouding van Lewis Clark in Shorts Bpk.:

Verskaf 'n berekening om die effek te toon wat die terugkoop van aandele op Lewis se % aandeelhouding gehad het.

BEWERKINGS	ANTWOORD
[1 783 250 x 40%] 713 300 ✓✓ / 1 383 250 ✓ x 100 / 1 **OF** 669 950 (twee punte) / 1 383 250 (een punt) x 100 / 1 100% – 48,4% (drie punte)	51,6% ☑ een deel korrek % teken nie nodig Aanvaar 51% / 52%

4

'x 100' vorm nie deel van 'een deel korrek' nie.
Teller en noemer moet as sodanig gemerk word.
Moenie punte toeken vir enige bewerkings wat aan alleenstaande syfers gedoen word nie. Bv. geen punte as enigiets anders by 713 300 / 1 383 250 gevoeg word nie.

Gee TWEE redes waarom die interne ouditeur bekommerd is oor die HFB wat die direksie oorreed het om aandele terug te koop.

Enige TWEE geldige verduidelikings ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige/onduidelike antwoorde

- Die HFB is nou 'n meerderheidsaandeelhouer / minderheidsaandeelhouers se invloed verminder.
- Lewis het in sy persoonlike belang opgetree, nie tot voordeel van die maatskappy nie.
- Dit het net voordat die finale dividende verklaar is plaas gevind, wat Lewis verder onregmatig kon bevoordeel.
- Die HFB se invloed kan die onafhanklikheid van die direksie ondermyn en tot bevooroordeelde besluite lei.
- Die gebruik van maatskappyfondse om homself te verryk is 'n onbehoorlike gebruik van maatskappybates / verduistering van maatskappyfondse / hy het sy posisie misbruik om die direksie te oortuig.
- Sy optrede vergroot die risiko dat die vertroue in die maatskappy en die reputasie skade ly.
- Hulle het 'n hoër prys as die NBW en MP betaal.

4

Bereken die addisionele bedrag wat die maatskappy vir die terugkoop van die aandele betaal het, in vergelyking met die aandeleprys op die JSE.

BEWERKINGS	ANTWOORD
400 000 x 0,44 [3,00 – 2,56] OF 1 200 000 – 1 024 000	176 000 ✓☑ een deel korrek

2

3.3 Shorts Bpk. en Lynn Bpk.

3.3.1 Opbrengs en dividenduitbetalingsbeleid:

Die HUB's van beide maatskappye sal hulle maatskappye se prestasie bespreek. Lewer kommentaar op wat hulle oor die % opbrengste moet noem. Haal EEN finansiële aanwyser met syfers aan.

Finansiële aanwyser met syfers ✓ ✓ Verduideliking/kommentaar ✓ ✓

Shorts Bpk.

- OOAB het afgeneem het (van 14,7%) tot 6%/met 8,7%-punte/met 59,2%.
- Die direkteure sal die afname moet uitlig en aandui dat hul aandag skenk daaraan om dit te verbeter in die nuwe finansiële jaar.
- Die opbrengs van OOAB is minder as wat uit ‘n vaste deposito verdien kon word.

Lynn Bpk.

- OOAB het toegeneem (van 14,5%) tot 16,1%/met 1,6%-punte/met 11%.
- Direkteure sal aandeelhouers herinner dat hulle verdienste hoër is as die rentekoers op vaste deposito's.
- Deur meer in die maatskappy te belê, het beter opbrengste as wat hulle uit 'n vaste deposito sou verdien.

4

'n Voornemende belegger glo dat Lynn Bpk. 'n beter dividend-uitbetalingsbeleid in vergelyking met Shorts Bpk. het. Verduidelik waarom jy met haar sou saamstem. Verskaf TWEE punte met syfers.

Finansiële aanwyser met syfers ✓ ✓ Verduideliking ✓ ✓

Shorts Bpk.

- Hulle het geen fondse uit verdienste behou nie en gebruik 24,6% (162c van 130c) van die fondse van vorige finansiële jare / verhoog (van 49,1%) tot 124,6%
- Dit was om die aandeelhouers se aandag af te trek van die daling in die winsgewendheid (VPA) van die maatskappy in die huidige jaar.
- Poging om maatskappy-aandele prestasie in die mark weg te steek/aandele onderwaardeer.
- Hulle wou die aandeelhouers tevrede hou.

Lynn Bpk.

- Hulle het 46,1% (235c van 510c) van hul verdienste behou/dit verhoog (van 49,2%) tot 53,9%
- Dit is 'n aanduiding van beplande uitbreidings in die toekoms waarby die aandeelhouers sal baat.

4

3.3.2 Aandeleprys:

Lewer kommentaar op die aandeelhouers se tevredenheid met die vertoning van hulle aandeleprys. Haal TWEE finansiële aanwysers aan om jou kommentaar te ondersteun.

Vergelyking van NBW – MP ✓ ✓ Syfers en tendense ✓ ✓

Shorts Bpk.
- NBW van 270 sent is hoër as die MP van 256 sent/met 14 sent.

Lynn Bpk.
- MP van 976 sent is hoër as die NBW van 958 sent/met 18 sent.

VIR VIER PUNTE:

In Shorts Bpk. is aandele onderwaardeer teen14 sent, terwyl aandele in Lynn Bpk. weer oorwaardeer is teen 18 sent.

4

3.4 Lynn Bpk.

Die skuld-ekwiteit-verhouding toon dat addisionele lenings gedurende die finansiële jaar verkry is. Die direkteure is van mening dat dit 'n goeie besluit was. Haal EEN finansiële aanwyser aan om hulle mening te ondersteun.

Finansiële aanwyser met syfers ✓ Verduideliking ✓✓

- OOTKA het gestyg (van 19,2%) tot 21,8%/met 2,6%-punte/met 13,5%.
- OOTKA is hoër as die rentekoers op lenings (12,5%), die maatskappy toon 'n positiewe hefboom / maatskappy het die geleende fondse effektief gebruik om hoër winste te genereer.

3

3.5 Ouditverslag van Lynn Bpk.

Verduidelik waarom die aandeelhouers oor hierdie ouditverslag bekommerd moet wees. Verskaf TWEE punte.

Enige TWEE geldige punte ✓ ✓

- Dit is 'n gekwalifiseerde verslag / dui op 'n slegte verslag.
- Die verslag sal die maatskappy se beeld of reputasie beïnvloed.
- Daar is onvoldoende interne kontrole prosesse (swak boekhouding).
- Die moontlikheid van wanbestuur van fondse of bedrog.
- Verminder vertroue in direkteure se integriteit.
- Dit kan vertroue in die mark verlaag en 'n daling in aandeelprys veroorsaak / dit sal wantroue skep by moontlike nuwe beleggers.
- Dit kan die maatskappy se kredietwaardigheid verlaag / bydra tot 'n laer kredietgradering.

2

Noem TWEE moontlike besluite wat die aandeelhouers kon maak, gebaseer op hierdie ouditverslag.

Enige TWEE geldige punte ✓ ✓

- Ondersoek finansiële praktyke in die maatskappy.
- Stem teen die herverkies van huidige direkteure / stem teen vergoeding van huidige direkteure.
- Stel 'n nuwe interne ouditeur in die maatskappy aan, gegewe die wantroue in die huidige een.
- Eis verduideliking van direkteure om deursigtigheid te verseker / eis verbeterde interne kontrole of bestuur
- Besluit om hul aandele te verkoop as gevolg van verhoogde risiko.
- Vermy addisionele beleggings in maatskappy / staak verdere beleggings tydelik, totdat kwessies uitsorteer is.

2

TOTAL PUNTE
40

VRAAG 4

4.1

Sommige aandeelhouers is bekommerd oor die donasies wat vir omgewingsinisiatiewe gemaak word, en hulle glo dat dit nie hulle verantwoordelikheid is nie.

Gee raad aan die aandeelhouers oor waarom korporatiewe donasies in belang van die maatskappy is. Verskaf TWEE punte.

Enige TWEE geldige punte ✓ ✓

- Weerspieël goeie bestuur, wat sal bydra tot die welstand van die gemeenskap / donasies aan gemeenskapsprojekte lei tot verbeterde kwaliteit van lewens / dra by tot opbou van ‘n stabiele gemeenskap.
- Die King Kode moedig belegging in volhoubaarheid van die omgewing aan.
- Dit verlaag die belasbare inkomste van die maatskappy.
- Maatskappye wat bydra tot hul gemeenskap is meer gewild by klante.
- Goeie publisiteit sal bydra tot die maatskappy se beeld of vraag na aandele.
- Bou sterk verhoudinge in die gemeenskap om besigheidontwrigtings te voorkom / behou lojaliteit deur goeie verhoudinge met gemeenskappe.

2

4.2

Verduidelik TWEE punte waarom dit belangrik is dat werknemers onetiese gedrag in 'n besigheid rapporteer. Enige TWEE geldige punte ✓ ✓ • Dit bevorder aanspreeklikheid / goeie etiese gedrag / verseker werknemers se verbintenis tot etiese waardes / toon toewyding aan etiese standaarde. • Dit verseker werknemers se langtermyn belegging in die sukses van die maatskappy / dit bevestig dat werknemers is ingestel op die sukses van die maatskappy. • Dit sal bydra tot die vroeë identifisering van probleme en die regstelling van die misstappe / motiveer werknemers deur wangedrag effektief aan te spreek. • Dit sal 'n positiewe kultuur van eerlikheid en deursigtigheid aanmoedig. • Beskerm maatskappy se reputasie / beskerm maatskappy om finansieel gesond te bly. • Skep 'n veilige, produktiewe werksomgewing / beskerm werknemers se prestasie. • Verhoog moraal deur regverdigheid te verseker en wangedrag aan te spreek / verhoog vertroue deur regverdigheid te verseker.

2

Stel TWEE stappe voor wat die maatskappy kan doen om soortgelyke voorvalle in die toekoms te voorkom. Enige TWEE geldige punte ✓ ✓ • Verbeterde interne finansiële beheerstelsels / voer gereelde interne en eksterne oudits uit om onreëlmatighede vroegtydig op te spoor. • Gereelde opleiding rakende etiek aan alle werknemers. • Beskerm fluitjie-blasers / skep ‘n veilige rapporteringskanaal vir werkers. • Monitor en evalueer bestuur se optrede meer gereeld / verhoog die toesighouding oor die leierskap se optrede. • Voorsien 'n houer waarin werknemers voorstelle kan plaas om sienings rakende etiese gedrag te deel. • Stel duidelike gedragskodes en gevolge vir oortreders op / nagevolge moet streng op alle teistering en boelie-gedrag toegepas word. • Moedig deursigtigheid aan om konflik te verminder / bevorder openheid om toksiese gedrag te verminder.

2

4.3 **Verduidelik betekenis van die term *insolvent*.**

Enige gepaste verduideliking ✓✓

- **Die laste is meer as die bates / maatskappy beskik nie oor voldoende fondse of bates om skuld te delg nie.**
- **Die maatskappy sal nie in staat wees om sy laste te betaal met sy bates indien dit is gelikwideer word nie / finansieel nie in staat om verpligtinge na te kom.**
- **Die maatskappy se ekwiteit is negatief.**

2

4.4 **Lewer kommentaar op hoe die 'regte-uitgifte' die solvensie van die maatskappy tot 'n gunstige posisie verbeter het. Verwys na die effek van die regte-uitgifte op die bates, ekwiteite en laste van die maatskappy. Aanvaar dat die maatskappy se banksaldo gunstig was.**

- **Bates sal toeneem aangesien meer kontant ontvang is. ✓**
- **Ekwiteit sal verbeter aangesien meer aandele uitgereik is. ✓**
- **Laste sal onveranderd bly. ✓**

3

4.5 **Gee TWEE redes waarom die bestaande aandeelhouers positief op deelname aan die regte-uitgifte gereageer het.**

Enige TWEE geldige redes ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige/onduidelike antwoorde

- **Hulle sal hulle vorige beleggings in die maatskappy wil beveilig in die maatskappy.**
- **Hulle kry die aandele teen 'n afslag prys.**
- **Hulle kan hierdie aandele teen markprys verkoop en 'n wins maak.**
- **Verklein die kanse van likwidasie / red die maatskappy van insolvensie.**
- **Hulle het vertroue in die maatskappy se herstel en bestuur getoon.**

4

TOTAL PUNTE
15

TOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou